

Отримано: 14 січня 2020 року

Прорецензовано: 23 січня 2020 року

Прийнято до друку: 29 січня 2020 року

e-mail: vennata2017@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2020-9(77)-60-63

Полужин І. М. Порівняльно-зіставний підхід до аналізу міжмовних фразеологічних кореляцій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2020. Вип. 9(77). С. 60–63.

УДК: 81'373.7-047.44: 81-13

*Полужин Іван Михайлович,
Ужгородський національний університет***ПОРІВНЯЛЬНО-ЗІСТАВНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ
МІЖМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ КОРЕЛЯЦІЙ**

У статті йдеться про те, що за останні роки порівняльно-зіставні дослідження у галузі фразеології поєднують у собі весь складний комплекс культури й психології етносу, неповторний спосіб його образного мислення. Саме тому проблеми пошуку сфер, точок зіткнення різних мов, їхнього фразеологічного складу викликає нині значну зацікавленість лінгвістів та передбачає необхідність докладного опису як універсальних, так і індивідуальних можливостей функціонування фразеологічних одиниць.

Зроблено висновок про те, що між українськими й англійськими фразеологізмами простежуються фактично всі ті ж якісні типи семантичних відношень, що й усередині кожної з досліджуваних мов, однак із тією різницею, що замість прямої тотожності компонентів і структури наявна непряма тотожність їхніх регулярних значень і на цих кореляціях ґрунтується можливість перекладу іншою мовою.

Ключові слова: порівняльно-зіставний, фразеологічний, кореляція, лінгвокультурологія, міжмовний.

*Ivan M. Poluzhyn,
Uzhhorod National University***COMPARATIVE AND CONFRONTATION APPROACH
TO THE ANALYSIS OF INTERLANGUAGE PHRASEOLOGICAL CORRELATIONS**

The article deals with the fact of late comparative and confrontation studies in the field of phraseology combine in themselves the whole complicated complex of culture and psychology of ethnos, f unique way of its figurative thinking. Therefore the problems of sphere search, points of different language contacts, their phraseological stocks provokes a significant interest of linguists today and envisages the necessity of a detailed description of both universal and individual possibilities of phrase functioning.

The article accentuates the indisputable fact a comparative and confrontation method gives every possibility for a profound study of functioning specificity in a concrete language, to add available information by means of comparison and contrastive studies of language units. However, it is noted that at all preferencies of comparative and confrontation methods phraseology studies of nowadays face a number of difficulties which can be explained by the insufficient treatment of theoretical problems of phraseology and the lack of unanimous principles of lexicographic elaboration of phraseological stock of different languages in comparative and confrontation plane. Insufficient phrase semantics study finds its reflection in discrepancies, which occur in the issues of stock, limits and methods of studying comparative and confrontation phraseology from the point of view of lexicographic theory and practice. Till the present day the criteria of defining phraseological units have not yet been finally established, there is also lack of thoughts concerning categorical properties of this language unit.

Taking into account aspect, functional and sense correlation between concrete phrasemes of Ukrainian and English enabled to propose the following qualitative types of interlanguage correlations: identity, lexical variability or structural synonymy, hypero-hyponymy, stylistical conclusion is drawn that practically the same qualitative types of semantic correlations are seen within each of the languages under investigation, however, with the difference that instead of direct identity of components and structure an indirect identity of their regular meanings is available and these correlations underlie the possibility of translating into another language.

Key words: comparative, confrontation, phraseological, correlation, linguistic culturology, interlanguage.

Постановка проблеми. Порівняння близько- й віддаленоспоріднених мов має тривалу історію, оскільки воно виникло з самого зародження мовознавства як науки, першим напрямом і методом якої стало порівняльно-історичне вивчення мов (компаративістика). Завданням компаративістики стало знаходження закономірностей розвитку мов, реконструкція їхніх праформ з метою виявлення генетичної спорідненості й відновлення прамови.

Дещо пізніше, під впливом ідей Ф. де Соссюра, що стосувалися його тверджень про перевагу синхронії над діакронією дослідники стали приділяти більше уваги вивченню системно-структурної будови окремих мов. Відбувався поступовий процес накопичення фактів, в орбіту досліджень залучалися нові, раніше незнані для науки мови. Його наслідком стало виникнення й розквіт типології – розділу мовознавства, що вивчає принципи й способи класифікації мов. У типології встановлюються не генетичні лексичні та граматичні подібності, а загально лінгвістичні таксономічні категорії «як основа для класифікації мов за типами, незалежно від їх походження» [1, с. 476].

Нині теорія порівняльно-зіставного вивчення фразеологічного складу мов знаходиться на початковому етапі свого становлення й розвитку, викликаючи все більший інтерес дослідників. Взаємне співвідношення, порівняння й протиставлення мовних категорій, розрядів та інших лінгвальних явищ, установлення суттєвих формальних і смислових зв'язків між ними виступає нині обов'язковою умовою характеристики кожного з них.

Огляд сучасних досліджень. За останні роки порівняльно-зіставні дослідження стають найбільш актуальними і в установленні подібностей та відмінностей у різних мовах, що є особливо важливим для закладення основ зіставного мовознавства [7] та ефективної міжкультурної комунікації [3; 10]. Посилений інтерес викликають також дослідження в галузі фразеології, в якій найбільш очевидно проявляється своєрідність побуту й життя певного народу через те, що саме вона поєднує в собі весь складний комплекс культури й психології етносу, неповторний спосіб його образного мислення. Численні перекази й легенди, які відходять у небуття, забобони, обряди і звичаї, традиції, різні важливі події, що стосуються цілого народу або певної його частини, залишили незгладимий слід у вигляді значної кількості фразеологізмів у складі будь-якої

мови. Саме тому проблеми пошуку сфер, точок зіткнення різних мов, їхнього фразеологічного складу викликає нині значну зацікавленість у лінгвістів та передбачає необхідність докладного опису як універсальних, так і індивідуальних можливостей функціонування фразеологічних одиниць.

За останні десятиріччя опубліковано значну кількість фундаментальних праць, основним завданням яких є вивчення типології міжмовних фразеологічних відношень двох і більше близькоспоріднених, віддалено споріднених і зовсім неспоріднених мов. Вивчення й порівняння фразеологізмів у двох і більше мовах дає змогу виявити відмінності й особливості культур та менталітету народів, іноді навіть і відмінностей у мисленні їхніх носіїв, що виявляється дуже актуальним і для представників інших наукових дисциплін. Таке вивчення може привести й до знаходження деяких історичних паралелей, характерних для народів, які по-різному взаємодіяли між собою в минулому. У першу чергу це стосується наукових монографій Я. А. Барана, В. В. Жайворонка, М. В. Жуйкової, О. В. Куніна, В. М. Манакіна, В. М. Мокієнка, Ю. Ф. Прадіда, Л. І. Ройзензона, Ю. П. Солодуба, Е. М. Солодухо, В. Д. Ужченка та ін. [див.: 2; 5; 6; 8; 9; 11; 12; 14–17].

Зіставний метод надає широкі можливості для поглибленого вивчення специфіки функціонування й окремого явища в конкретній мові, доповнення наявних відомостей шляхом порівняння та контрастивного аналізу лінгвальних одиниць. Такий підхід дає також змогу виявити, наприклад, універсальність сфер певних лінгвістичних категорій, часткові подібності та відмінності об'єктів, що є предметом розгляду.

Недостатня вивченість семантики фразеологізмів знаходить своє явне відображення в розбіжностях щодо встановлення складу, меж і методів порівняльно-зіставної фразеології 13 позицій лексикографічної теорії та практики. Такі поняття, як усталеність, відтворюваність, ідіоматичність, експресивність та образність постійно піддаються критичному перегляду, їхня роль у дефініції фразеологічних одиниць то надмірно збільшується, то надто зменшується. Питання про критерії визначення фразеологічних одиниць, у свою чергу, викликає полеміку серед дослідників меж фразеології. Чим менше критеріїв фразеологічних одиниць обґрунтовуються теоретиком тієї чи іншої концепції, тим ширшими виявляються межі фразеології. Саме в зіставленні найяскравіше виявляються елементи подібностей і відмінностей між мовами, виділяються як універсальні, так і специфічні явища на різних мовних рівнях.

За останній час у зв'язку з дослідженнями в галузі методики викладання іноземних мов, посиленої уваги до теоретичних питань перекладу й лінгвофілософської проблематики помітно активізувалися наукові пошуки, що охоплюють попарне зіставлення мов. Завдання таких досліджень досить різноманітні й визначаються їхньою конкретною метою, яка може бути перекладацька, лінгводидактична теоретична і включати в себе вивчення системних подібностей та відмінностей між зіставлюваними мовами, виявлення їхніх причин, глибше пізнання систем рідної та іноземної мов, виявлення тих ознак зіставлювання, які залишилися непоміченими під час зосередження уваги тільки на одній мові. Крім того, зіставні дослідження диференціюються також за підсистемами мови (зіставна фонологія, лексикологія, граматика і т. ін.), за аспектом мовних явищ (мова як абстрактна система, мовленнєва діяльність, текст), за напрямом аналізу (від мовної форми до змісту або від змісту до способу його вираження в мовах) і ще за цілою низкою інших важливих ознак.

Зіставний аналіз, як відомо, може проводитися в напрямі від мовної форми до змісту (семасіологічний підхід) або навпаки, від змісту до способу його вираження в різних мовах (ономасіологічний). Дослідник при цьому не тільки намагається встановити й констатувати відмінності, а й простежити що є універсальним, а що відмінним у світосприйнятті двох і більше народів і яким чином це знаходить своє відображення в мовленнєвій діяльності з урахуванням національної специфіки.

Головним завданням нашого дослідження є знаходження національно-культурної специфіки вживання фразеологічних одиниць у мовленні, а також виявлення тих специфічних рис, які притаманні саме цій мові, а не іншій. Дослідження такого типу є вкрай необхідні ще й тому, що вони відкривають доступ до найбільш прихованих, потаємних сторін національних мов. Без їх знання неможливе ні теоретичне осмислення будови мов, ні практичне оволодіння ними під час перекладу. Сказане особливо помітне нині у процесі порівняльно-зіставного аналізу фразеологізмів української та віддаленоспоріднених мов, до яких у першу чергу належить англійська. **Матеріалом дослідження** слугували новаторські праці українських та зарубіжних учених, а також низка сучасних довідкових джерел.

Виклад основного матеріалу. Виникнення контрастивної лінгвістики як окремої науки часто пов'язують із виходом у світ у 1957 р. книги Р. Ладо «Лінгвістика поверх меж культур», в якій автор досліджує можливості вивчення народної мови, що ґрунтується на зіставленні подібностей і відмінностей не тільки двох мов, а й двох культур. Контрастивна лінгвістика не займається загальними проблемами мови людини взагалі, і не зосереджується на виявленні рис, внутрішньо притаманних конкретним мовам.

Подібну точку зору висловлює і К. Джеймс, який справедливо відзначає, що «контрастивний аналіз не належить ні до загальної, ні до окремої лінгвістики, а займає проміжне становище між цими двома полюсами. Подібним чином контрастивний аналіз цікавиться як внутрішньою сутністю мови, що знаходиться у сфері вивчення, так і зіставленням мов. І, нарешті, хоча контрастивний аналіз не займається ні мовними сім'ями, ні іншими чинниками історії мови, він усе-таки ніякою мірою не обмежується вивченням «статичних» явищ однієї мови [4, с. 207].

За більш ніж півстолітню історію зіставної лінгвістики було багато досягнуто у плані порівняння й опису мов, починаючи з найзагальніших відомостей (типів мов, аналіз глибинної та поверхневої структур речення) і закінчуючи докладним аналізом фонетичної системи мов. Водночас лексикологія, а тим більше контрастивна фразеологія тривалий час не привертала достатньої уваги дослідників і тому багато проблем, які тією чи іншою мірою входили у її компетенцію, розглядалися в межах суміжних лінгвістичних дисциплін. Так, наприклад, відома думка Е. Сепіра і Б. Уорфа, які стверджували, що, оскільки мова визначає наше сприйняття навколишнього світу, то мовні колективи по-різному бачать те, що об'єктивно є однією й тією ж дійсністю. Гіпотеза Сепіра-Уорфа сприяла проведенню досліджень категорії кольорів, виражених мовними засобами, а також термінів споріднення. Інші сфери, де зберігся інтерес до контрастивної лексикології – це галузь перекладу й укладання словників. За останній час цей напрям розвивається досить швидко, про що свідчить усе більша кількість цікавих досліджень, що стосуються не тільки окремих слів, а й цілих семантичних поєв.

Національно-мовну специфіку мовленнєвих творів, що виявляється під час зіставлення мов, можна простежити на різних рівнях і під різними кутами зору. Щодо фразеології, то вона дотепер розглядається як розділ лексикології або як само-

стійна дисципліна серед інших порівняльно-зіставних досліджень. Особливе зацікавлення при цьому викликає той факт, що одне й те ж явище культури може по-різному відобразитися в мовах. Тому коли носії однієї мови й культури, намагаючись засвоїти інші, він чи вона сприймає той самий комплекс значень, що і у своїй мові та культурі. Якщо ж ці комплекси значень у чому-небудь не збігаються, то в такому разі можливий інформаційний збій, що веде до явних непорозумінь.

Висловлення цього твердження щодо фразеології дає підставу для твердження про те, що якщо у двох мовах зустрічаються повні або відносні еквіваленти фразеологічних одиниць, то такі вислови не викличуть значних труднощів під час вивчення іншої мови. У протилежному випадку можуть виникнути непередбачувані непорозуміння. Зіставлення двох і більше мов з метою виявлення як у них виражається їхній набір культурних понять і цінностей дає змогу наперед сказати що пов'язане з найбільшими труднощами як під час вивчення мов, так і в процесі перекладу.

У лінгвокультурології простежуються два шляхи зіставної маніфестації основних культурних категорій у двох і більше мовах. Перший із них полягає в тому, щоб представити одну мову як «ідеальну картину світу», тобто приблизно повний набір культурних концептів, виражених мовними засобами (у нашому випадку – фразеологічними одиницями) і з ними порівнювати іншу. Маючи в розпорядженні досить повні дані аналізу явищ вихідної мови, дослідник може проектувати їх на площину мови мети. Таке зіставлення є безперечно, цікавим, оскільки в ньому мова мети буде завжди розглядатися крізь призму вихідної мови, щоб виявити що є в ній, а чого немає порівняно з вихідною мовою. Наше порівняння фразеологічних одиниць спрямоване перш за все на виявлення подібностей і відмінностей у наборі культурних категорій, виражених мовними засобами.

Двосторонній підхід дає об'єктивну підставу для порівняння мов у двох напрямках: від першої мови до другої й навпаки. При цьому можуть виявитися відмінності, подібності й тотожності між мовами, що зіставляються.

Сам механізм зіставлення фразеологічних одиниць англійської та української мов виглядає так. Спочатку визначається концепт, відповідно до якого буде проводитися зіставлення. Потім потрібно відібрати фразеологічні одиниці, що містять у собі цей концепт, і зіставити їх на підставі наявності одного й того ж образу з урахуванням стилістичних відтінків.

До викладеного вище ще додамо: національна специфіка мови, як відомо, проявляється на всіх рівнях. Фразеологічний склад мови серед них є найяскравішим репрезентантом національного колориту, що отримує відображення у структурі й семантиці фразеологічних одиниць. Кожна фраза несе в собі спільні схеми лексичного, морфологічного та синтаксичного рівнів мови. У кожній конкретній мові ці рівні мають свої особливі форми вираження, свій специфічний лексичний склад. У фразах найбільш випукло простежується спосіб мислення і психологія народу, віддзеркалені на змістовій стороні цієї одиниці, в основі якої лежать образи, що часто пов'язані з чисто національними реаліями.

Національна специфіка фразеологічного складу визначається також умовами життя народу, флорою, фауною, географічним розташуванням, історією, культурою, звичаями, традиціями, віруваннями, релігією. Звідси стає очевидним той факт, що самобутність фразеологізмів визначається як внутрішніми законами мови, так і екстралінгвальними чинниками. Крім того, структурні особливості фразеологізмів залежать як від типу мови, так і способів вираження граматичних відношень. Лексичний склад також залежить від способів номінації предметів і явищ певною мовою, а образність та семантика – від різновидів репрезентації в мовах тик чи інших об'єктів або навколишньої дійсності. Заслугує на увагу й те, що в основі існування унікальних фразеологізмів лежать не тільки прийом вираження дійсності засобами мови, а й своєрідність реальності, що відображена самою фразеологією у свідомості носіїв тієї чи іншої мови. Фразеологія, відображаючи національний колорит конкретної мови, аж ніяк не виключає спільних мовних властивостей, зумовлених різними за характером чинниками. Це і семантична спільність слів – членів фразеологічних одиниць, переосмислення, можливість калькування та залучення інших дій і їхніх наслідків у номінаційних процесах.

Розглядаючи фразеологізм як білатеральний мовний знак (такий, що має план вираження і план змісту), у зіставному аспекті важливо зосередити більшу увагу на плані змісту, оскільки структурні подібності й відмінності між мовами мало що дають для розуміння особливостей і національної специфіки фразем та часто впливають із семантичних подібностей або відмінностей. Зіставлення у плані змісту, спираючись на спільність поняття як на його базу, дає змогу описати структуру фразем, показати їхню специфіку в зіставлених мовах, що, крім теоретичного значення, важливе і для практики викладання мов. Є всі підстави вважати, що зіставні дослідження можуть прояснити деякі нез'ясовані питання фразеології, оскільки їхній метод ставить собі за мету охарактеризувати предмети й явища різнотипних мов, з'ясовуючи спільне та відмінне і аналогічних сутностях, не беручи до уваги історію їхнього походження.

Зауважимо, що зіставлення у фразеології є досить складною справою тому, що саме ця частина словникового складу є найбільш специфічною, національною й колоритною. У зв'язку з цим великий інтерес, на наш погляд, представляє класифікація типів міжмовних відношень, запропонована ще А. Д. Райхштейном у його монографічному дослідженні [13]. У ньому автор виділяє такі якісні типи міжмовних відношень: 1) тотожність – повний збіг аспектною організації й сукупності смислу; 2) лексичну варіантність або структурну синонімію – повний збіг сукупного смислу та синтаксичної організації при неповній тотожності компонентного складу; 3) ідеографічну синонімію – неповну тотожність сукупного сигніфікативного значення за рахунок наявності особливих семантичних ознак в обидвох різномовних фразеологічних одиницях безвідносно до аспектною тотожності; 4) гіперо-гіпонімію – неповна тотожність сукупного сигніфікативного значення за рахунок наявності в одній із зіставлених фразеологічних одиниць додаткових конкретизуючи семантичних ознак безвідносно до аспектною тотожності; 5) стилістичну синонімію – неповну тотожність сукупного смислу за рахунок відмінностей у стилістичному значенні; 6) омонімію й полісемію – тотожність аспектною організації при великих або менших відмінностях у сукупному смислі; 7) енантіосемію – тотожність аспектною організації при протилежності сукупного смислу [13, с. 104]. Така детальна класифікація бере до уваги всі можливі розбіжності як у формально-смислової організації фразем, так і в їхньому сукупному змісті. Особливо цінним є виділення таких типів міжмовних відношень, як ідеографічна синонімія і гіперо-гіпонімія, в яких ураховується наявність додаткових диференційних сем у сигніфікативно-денотативному макрокомпоненті значення фразеологічних одиниць.

Фразеологізми будь-якої мови можуть бути зіставлені з точки зору наявності чи відсутності однакового компонентного складу. Наприклад, зі словом-компонентом *рука* можна навести велику кількість фразем в англійській, без повторення його

в українській мові. До них належать: *Let a good hand* – 'отримати переваги'; *a nap hand* – 'виграшна справа'; *play a lone hand* – 'діяти власними силами (*самостійно*)'; *throw in ones hand* – 'здатися, спасувати'; *at any hand* – 'у всякому випадку (*разі*)'; *at no hand* – 'ні в якому разі'; *bear a hand* – 'допомагати'; *a numb hand* – 'розтелепа'; *by this hand* – 'бачить Бог'; *hand to fist* – 'пліч-о-опліч'; *fold one's hand* – 'пальцем не торкнутися (*не зачепити, не зайняти, не рушити*) кого-, що-'; *with a sparing hand* – 'економно'; *cap in hand* – 'принижено просити'; *throw one's hand* – 'відмовитися'; *hand in glove* – 'у близькій дружбі'; *have clean hands* – 'бути чесним'; *hand-medown* – 'дешева готова (ношена) сукня'. Наведені вище приклади засвідчують більшу здатність англійського компонента *hand* брати участь в утворенні фразеологічних одиниць, ніж українського *рука*.

Таким самим способом можна розглянути фразеологічні одиниці з компонентом *справа* (англ. *things*) в українській мові, наприклад: *above all things* – 'головним чином'; *all things considered* – 'беручи до уваги всі обставини'; *any old thing* – 'все одно що'; *the first thing* – 'по-перше, насамперед'; *just the thing* – 'це саме те, що треба'; *let things go hand* – 'ставитися недбало', 'неуважно'; *little thing* – 'маля, малятко, крихітка'; *look not at all the thing* – 'погано виглядати'; *be all things to smb* – 'виконувати чий-небудь забаганки'; *not the thing* – 'не зовсім те, що треба'; *of all things* – 'от тобі й на!, треба ж!'; *the real thing* – 'першокласна річ'; *a thing of the past* – 'те, що стосується минулого'.

Ці приклади засвідчують також наявність семантичної тотожності у двох зіставлюваних мовах – українській та англійській. Аспекту або структурну співвіднесеність у їхньому сукупному змісті, що спостерігається між ними, можна назвати функційно-сисловою співвіднесеністю. Аспектна співвіднесеність у цьому випадкові означає міжмовну близькість фразеологічних компонентів, а також синтаксичних структур у їхньому регулярному нефразеологічному вживанні. Загалом урахування аспектною та функційно-сисловою співвіднесеності між конкретними фразеологізмами української та англійської мов дає змогу виявити такі якісні типи міжмовних кореляцій.

1. Тотожність, тобто повний збіг аспектною організації та сукупного значення більшої частини фразеологічних одиниць, наприклад, *кидати / шурляти / жбурляти / пускати (камнем, брудом) у кого-небудь* і його англійський відповідник *cast / throw / a stone at smb*. Це явище може бути реалізовано у зіставлюваних мовах на прикладі таких фразем: *to take the bill by the horns* – *узяти бика за роги*; *like a fish in the waler* – *як риба у воді*.

2. Лексична варіантність або структурна синонімія, тобто повний збіг сукупного значення й синтаксичною організації при неповній тотожності компонентного складу, наприклад, *give a hand, give a green light* – *дати зелену вулицю, close at hand* – 'дуже близько, поруч'.

3. Ідеографічна синонімія, тобто неповна тотожність сукупного сигніфікативного значення (безвідносно до аспектною тотожності за рахунок наявності особливих семантичних ознак у фразеологічних одиницях, як наприклад, *take a mountain out of a molehill* – *робити з мухи слона* 'сильно перебільшувати, прибрихувати'; *like hell* – 'сильно, з усієї сили, відчайдушно, навально'.

4. Гіперо-гіпонімія, тобто неповна тотожність сукупного сигніфікативного значення безвідносно до аспектною тотожності за рахунок наявності в одній із зіставлюваних фразеологічних одиниць додаткових семантичних ознак, як наприклад, англ. *take bread out of smb's mouth* і укр. 'відбирати хліб у кого-небудь' мають спільне значення 'позбавляти кого-небудь заробітку або можливості заробітку, беручись за ту саму роботу, справу, заняття'. Водночас в англійській фразеологічній одиниці є ще й додаткове значення 'позбавляти кого-небудь шматка хліба, засобів до існування'.

5. Стилїстична синонімія, тобто неповна тотожність сукупного значення за рахунок відмінностей у стилїстичному забарвленні, як наприклад, англ. *not to care a brass farthing (button, hoot, two pence, two straws, etc)*. є розмовними (зовсім не цікавиться, не мати ніякої справи до...; англ. *not to care a damn* – укр. *наплювати (грубий вислів)*.

6. Полїсемія, тобто тотожність аспектною організації попри великі або малі відмінності в сукупному значенні, наприклад, англ. *to go a great lengths* – укр. 'іти, не розбираючи дороги, долати труднощі будь-якими способами'.

Висновки. Викладене вище дає підставу для висновку про те, що між українськими й англійськими фразеологічними одиницями простежуються фактично всі ті якісні типи семантичних відношень, що й усередині кожної з досліджуваних мов, однак із тією різницею, що замість прямої тотожності компонентів і структури наявна непряма тотожність їхніх регулярних значень, і на цих кореляціях ґрунтується можливість адекватного перекладу іншою мовою.

Лїтература:

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. М.: Сов. энциклопедия, 1966. 606 с.
2. Баран Я. А., Зимомря М. І., Білоус О. М., Зимомря І. М. Фразеологія: знакові величини. Вінниця: Нова книга, 2008. 255 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лїнгвістики. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
4. Джеймс К. Контрастивний аналіз. М.: Наука, 1989. 245 с.
5. Жайворонок В. В. Антологія знаків української етнокультури. К.: Наукова думка, 2018. 758 с.
6. Жуйкова М. В. Динамічні процеси у фразеологічній системі східнослов'янських мов. Луцьк: РВВ «Вежа», 2007. 416 с.
7. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. К.: Видавничий центр «Академія», 2006. 424 с.
8. Кунін А. В. Курс фразеології сучасного англійського мови. М.: Высшая школа, 1996. 381 с.
9. Ладо Р. Лїнгвістика поверх границь культур. *Новое в зарубежной лингвистике*. М.: Прогресс, 1989. Вып. XXV. С. 32–62.
10. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. К.: Видавничий центр «Академія», 2012. 288 с.
11. Мокиєнко В. М. Славянська фразеологія. М.: Высшая школа, 1989. 287 с.
12. Прадїд Ю. Ф. Фразеологічна ідеографія (проблематика досліджень). К.: Ін-т української мови НАН України, 1997. 252 с.
13. Райхштейн А. Д. Сопоставительный анализ немецкой и русской фразеологии. М.: Высшая школа, 1980. 143 с.
14. Ройзензон Л. И. Русская фразеология. Самарканд: Изд-во Самарканд. гос. ун-та им. А. Навои, 1977. 119 с.
15. Солодуб Ю. П. Русская фразеология как объект сопоставительного структурно-типологического исследования. Дис. ... д-ра филол. наук. М., 1985. 286 с.
16. Солодуха Э. М. Теория фразеологического сближения (на материале языков славянской, германской и романской групп). Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1989. 294 с.
17. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови. К.: Знання, 2007. 494 с.